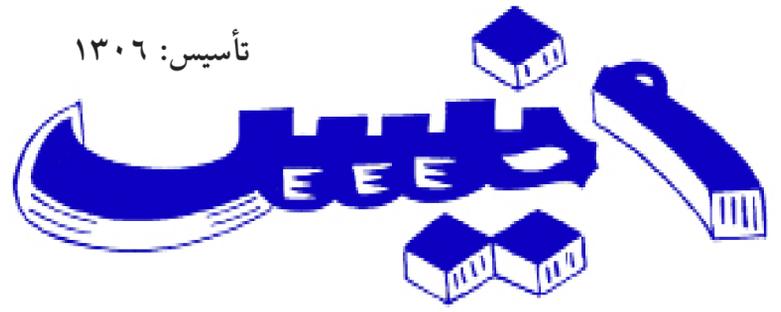

تأسیس: ۱۳۰۶

مندی و مؤید وحدت ملی و بازسازی

مؤسس: غلام محی الدین انیس

افتتاح نخستین شرکت کارگویی هوایی در افغانستان

مطابق پالیسی اقتصاد محور امارت اسلامی افغانستان، گفت که از همت و توانایی سکتور خصوصی که افغانستان را صاحب کارگویی مستقل هوایی ساخته است، قدر دانی می کند. عزیزی بازار رقابتی را عنصر رشد کشور خواند و از تولید کنندگان داخلی خواست تا در تولیدات محصولات با کیفیت توجه نموده و اعتماد **صه**

کارگویی هوایی مستقل شده است. آقای عزیزی با تاکید به حمایت از سکتور خصوصی

اولین شرکت حمل و نقل کارگویی هوایی توسط نورالدین عزیزی سرپرست وزارت صنعت و تجارت در میدان هوایی کابل افتتاح شد.

سرپرست وزارت صنعت و تجارت، قبل از ظهر دیروز (۲۳ ثور) گفت: «در بخش کارگویی هوایی مشکلات زیاد داشتیم» که به کمک بخش خصوصی، «افغانستان صاحب

یکشنبه ۲۴ ثور ۱۴۰۲ هجری شمسی • ۲۴ شوال المکرم ۱۴۴۴ هجری قمری • ۱۴ می ۲۰۲۳ میلادی • شماره مسلسل ۲۴۸۳۵

تأکید امارت اسلامی بر نقش شورای علما در کشور

ولایت کشور، شوراها را ایجاد شده است.

آقای مجاهد در این باره گفت: «رول بسیار مهم رول مثل یک پل بین مردم و حکومت ایفا می کنند و امیدوار هستیم که عدالت بسیار تأمین خواهد شد، مردم مطمئن تر خواهند شدند و صدای مردم به گوش حکومت و همچنان پلانها و برنامه های حکومت به مردم آسان خواهد رسید.»

به گفته سخنگوی امارت اسلامی، این شوراها، متشکل از بزرگان قوم، موسفیدان **صه**

امارت اسلامی افغانستان، نقش شورای علما در سراسر کشور را مهم می داند.

مولوی ذبیح الله مجاهد، سخنگوی امارت اسلامی می گوید که تلاش ها برای ایجاد شوراها در سراسر کشور جریان دارند و ابراز امیدواری می کند که این شوراها بتوانند عدالت را به گونه کامل در کشور تأمین کنند.

این درحالی ست که پس از پیروزی امارت اسلامی در افغانستان، در بیش از هجده

بادغیس کی یوه مدرسه د دینی زده کړو تر څنګ د عصري زده کړو تدریس پیلوي

علومو تدریس هم پیل کړي. د دې مدرسې د مسوولانو په وینا، په وروستیو کې د بادغیس د عالی دارالعلوم یوه برخه **صه**

په بادغیس ولایت کې د یوې دیني مدرسې مسوولان وايي، په پام کې لري چې خپلو زده کوونکو ته د دیني زده کړو تر څنګ د عصري

وزارت امور داخله استراتیژی ۴ ساله را به هدف مبارزه با مواد مخدر اعلام کرد

وزارت امور داخله استراتیژی چهار ساله را ترتیب داده است، که بر علاوه تاکید بر امن و نظم در شهرها، بخشی از آن را برنامه مبارزه با مواد مخدر تشکیل میدهد.

در استراتیژی وزارت امور داخله شش هدف برای مبارزه با مواد مخدر در نظر گرفته شده و پیش بینی شده است **صه**

د اسلامي امارت یوه لور پوري پلاوي سرپل ته سفر وکړ

افغانستان اسلامي امارت د پلانونو د څرنګوالي په اړه خبرې وکړي. د سرپل والي او نورو سیمه ییزو مسوولینو له یاد پلاوي سره ژمنه وکړه، چې د کانونو د استخراج په برخه کې به له ملي پراختیایي شرکت سره همکاري وکړي. سرپل یو له هغو ولایتونو څخه دی چې د قشقری د تېلو، بلخاب د ډبرو سکرو او کوهستانات **صه**

د افغانستان اسلامي امارت د ریاست الوزرا د اقتصادي مرستیال ملا عبدالغني برادر اخوند د سلاکار مولوي محمد حکمت په مشرۍ یوه لور پوري پلاوي سرپل ولایت ته سفر وکړ. د دغه پلاوي غړو د سرپل له والي محمد یعقوب عبدالرحمن او یو شمېر نورو سیمه ییزو مسوولینو سره په کتنه کې د کانونو برخه کې د

سخن انیس

نزدیکی با ملت، دوری از مشکلات

حکومت و نظام به هر اندازه ای که با ملت نزدیک شود، به همان اندازه از مشکلات و چالش ها دور می شود و با بن بست ها خداحافظی می کند.

در بیست سال جمهوریت نقلی، مشکل عمده این بود که میان دولت و ملت فاصله ی بزرگی وجود داشت و ملت نمی توانستند مشکلات خود را مستقیم با زمام داران و مسئولین امور، شریک سازند.

زمام داران پیشین، تمام هم و غم شان این بود که پول و مادیات پیدا کنند و خارجی ها و خصوصاً امریکا را راضی نگه دارند تا از سایه ی حمایت آنان محروم نشوند و از منصب و چوکی ذلت بار قدرت، فرو نیفتند.

همین بود که ملت، باگذشت هر روز از آنان فاصله گرفتند و انزجار و بیزاری خویش را از آنان، ابراز داشتند.

نظام کنونی افغانستان، برخاسته از متن ملت مجاهد و شهیدپرور این خاک و خطه است، اما با آن هم باید بزرگان و مسئولین این نظام، بیشتر خود را با ملت نزدیک کنند، دیوارهای فاصله را از بنیاد بر اندازند و مستقیم به حرف و سخن مردم، گوش فرا دهند. این امر پایه های حکومت را در میان ملت بیشتر از پیش، استحکام می بخشد و دوام و بقای نظام را تضمین می کند.

مسئولان و بزرگان امارت اسلامی افغانستان، مسئولیت دارند تا اطراف خود را از وجود اشخاص متملق، چاپلوس و استفاده جو پاک کنند و نگذارند که آنان در میان دولت و ملت درز ایجاد کنند و حالت فلاکت بار دوره ی جمهوریت و تجربه ی تلخ حکومت های گذشته در افغانستان، تکرار شود.

ملت، نسبت به دوره های گذشته، از امارت اسلامی با میزان بلندی رضایت دارند و خود را در این قدنما می بینند.

اما برای پرکردن برخی خلاها و کمی و کاستی ها، باید تلاش صورت گیرد و ملت با نظام خود بیشتر از پیش نزدیک شوند و همچنان جوانان تحصیل کرده و افراد مسلکی در بدنه ی حکومت بیشتر جذب شوند و از استعداد خداداد و علم و دانشی که کسب کرده اند، برای آبادی، شکوفایی و ترقیات وطن استفاده ی معقول و منطقی صورت گیرد.

نظام کنونی ما، بدون شک مشروعیت اسلامی و ملی دارد، اما با جذب بیشتر جوانان کارفهم و مسلکی، مشروعیت جهانی نیز پیدا خواهد کرد و رسماً از طرف کشورها و جهان، به رسمیت شناخته خواهد شد.

در آن صورت افغانستان، ظرفیت آن را دارد که به قله های ترقی و تعالی صعود کند و به زودترین فرصت به کشور مقتدر، توسعه یافته و متمدن در سطح منطقه و جهان، قد بلند نماید. ان شاء الله تعالی.

بلخ کی د ماستری پروگرام لپاره از مومینه واخیستل شوه

کریمی، استادانو او یوشمېر نورو مسوولینو حضور درلود.

په پیل کې د بلخ پوهنتون رئیس مولوي ضیاءالحق ضیاء کریمی ټینګار وکړ، چې د ماستری په یاد پروگرام کې له ټولو کډونوالو څخه دې په ډېر شفاف ډول سره امتحان واخیستل شي او ژمنه یې وکړه، هغه کډونوال چې د دې امتحان له لارې بریالی شي ورته به په علمي او مسلکي ډول د بلخ پوهنتون کې د کار زمینه **صه**

د جمعې په ورځ د هیواد د ازموینې ملي ادارې له لوري د بلخ پوهنتون اړوند د اقتصاد او دري ادبیاتو پوهنځیو کې له هغو کسانو څخه ازموینه واخیستل شوه، چې یادو پوهنتونونو کښې یې د ماستری لپاره ثبت نام کړی وو، د یادي ازموینې پر مهال بلخ ولایت کې د کانکور او ماستری پروگرامونو رئیس پوهنپار شمردلین جبران، د بلخ پوهنتون رئیس مولوي ضیاءالحق ضیاء

ترکمستان ۱۲۵ ټن کمک بشر دوستانه به افغانستان ارسال کرد

دولت ترکمستان از ارسال ۱۲۵ ټن کمک بشردوستانه به افغانستان خبر داده است. وزارت امور خارجه ترکمستان

در بیانیه ای اعلام کرد که این محموله کمک شامل ادویه، تجهیزات طبی، مواد غذایی و محصولات نساجی است.

در چارچوب این اقدام بشردوستانه، گروهی از کادر طبی وزارت صحت ترکمستان برای ارائه کمک های طبی و مشاوره ای در زایشگاهی که ترکمستان آن را در سال ۲۰۱۶ در تورغندی هرات ساخت، اعزام شده است.

وزارت خارجه ترکمستان **صه**

حل و فصل بیش از (۱۱۸) دوسیه در یک ماه پسین در محاکم سمنگان

هق که شامل دواوین مرافعه، محکمه ابتدائیه شهریه، امریت ثبت اسناد وثایق و مخزن، و محاکم ابتدائیه ولسوالی های این ریاست در بخش های حقوقی، جزائی و وثایق قرار ذیل میباشد. در بخش حقوقی: در جریان یک ماه به تعداد (۵۹) دوسیه وارد محاکم **صه**

ستره محکمه کشور می گوید که محاکم ولایت سمنگان در جریان یک ماه پسین به تعداد ۱۱۸ دوسیه را حل و فصل کرده است.

ستره محکمه در صفحه تویتراش منتشر کرده است که اجراءات یک ماه ریاست عمومی محاکم مرافعه ولایت سمنگان از تاریخ ۱۴۴۴/۹/۱۰ الی ۱۴۴۴/۱۰/۶

راشد خان ریکارد جدید در لیگ برتر هند ثبت کرد

راشد خان، بازیکن تیم گجرات تایتانز با ضربه سریع و شکست ناپذیر از ۳۲ توپ ۷۹ دوش بدست آورد و به این ترتیب بالاترین امتیاز تاریخ لیگ برتر هند (IPL) از سوی بازیکن شماره ۸ را به نام خود ثبت کرد. پس از برنده شدن قرعه، گجرات از ممبی اندینز خواست تا نخست توپزنی کنند. ممبی با استفاده از صد دوش سوریاکومار یاداو، ۲۱۸ دوش کسب کرد. آکاش ماداول **صه**

رابطه ی طفل با والدین

صفحه ۴

دلیل گسترش فقر؛ کمبود زمینه کار در کشور

صفحه ۳

حکومت های تحمیلی؛ درد ملت را دوا نمی کنند

صفحه ۲

د نیشه یی توکو په وړاندي د اسلامي امارت مبارزه د قدر وړ ده

صفحه ۲

د نیشه یی توکو په وړاندې د اسلامي امارت مبارزه د قدر وړ ده

شاه محمود درویش

د هیواد امنیتي ځواکونه د اسلامي امارت د مشرتابه د فرمان پر بنسټ د مخدره توکو پر وړاندې په جدي توګه مبارزه کوي او تل په دې برخه کې د پام وړ لاسته راوړنې لري چې د بیلګې په توګه په دې وروستیو کې د هیواد د ډله ییزو څېړندویو سرچینو په حواله د سمنگان ولایت د نیشه یی توکو په وړاندې د مبارزې مدیریت مسؤلینو له قوله داسې ویل شوي، چې د دغه ولایت په روي دواب ولسوالي کې د نیشه یی توکو د تولید یوه کارخونه له منځه وړل شوې ده. ددغه ولایت د نیشه یی توکو په وړاندې د مبارزې مدیریت سرپرست ویلي، چې ددغه مدیریت ځواکونو د یوه کشفی راپور پر اساس ددغه ولایت د روي دواب ولسوالۍ په چهارچشمه سیمه کې د نیشه یی توکو د تولید یوه کارخونه کشف او له منځه وړې ده، چې په دغې کارخونه کې سلګونه کیلو ګرامه بیلابیل ډوله نیشه یی توکي او ۹ کسان نیول شوي دي. د یادونې وړ ده، چې له دې وړاندې په دغه ولایت کې د یاد مدیریت ځواکونو په بیلابیلو سیمو کې د نیشه یی توکو یو شمیر کارخونې هم له منځه وړې وې.

البته دایو روښانه واقعیت دی چې په افغانستان کې د اسلامي امارت له واکمنیدو وروسته په ټول هیواد کې د کوکنارو کښت منع شوی او هیچا ته یې د کښت اجازه نه ورکول کېږي، په اصل کې د کوکنارو له کرکيلې مخنیوی له نیشه یی توکو سره د مبارزې یوه برخه ده، د کورنیو چارو وزارت د مخدرو توکو د کښت، قاچاق او استعمال په برخه کې لکه څنګه،

مسوول ارګانونه باید د نیشه یی توکو د کښت د بندیدو ترڅنګ د هغې بدیل کښت ته هم ځانګړې پاملرنه وکړي او ترڅنګ یې په هیواد کې د کرنیز بهیر پراختیا هم یولو مریتوب دی ځکه چې په ټولیزه توګه د هیواد په سلو کې کابو اتیا سلنه خلک د کرنې، مالداري او بڼوالۍ په چارو بوخت دي نو په کار هم همداغه چې ددغه بهیر ودې او پراختیا ته باید دیره پاملرنه وشي او د اسلامي امارت د مسوولو ارګانونو له لوري باید د هیواد په مرکز او ولایتونو کې قدرمن بزګرانو ته د هراړخیزو آسانتیاوو په برابرولو سربیره په مناسبو وختونو کې د اصلاح شویو تخمونو او کیمیاوي سرې مرستې هم وکړي تر هغه چې له امله یې دوی له خپلې کرکيلې څخه پریمانه حاصلات، غلې او دانې ترلاسه کړي چې له امله یې د دوی د اړتیاوو د پوره کېدلو ترڅنګ په هیواد کې هم غلې دانې پریمانه شي، بنا د اسلامي امارت د لومړیتوبونو پراساس اړینه ده چې په ټولیزه توګه د هیواد په ګوت ګوت کې پر کروندګرو په مناسبو وختونو کې اصلاح شوي تخمونه، ډول ډول نیالګي، کیمیاوي سرې اولاژم وسایل د اړوندو مسوولو مراجعو له لوري وویشل شي، ځکه چې له قدرمنو بزګرانو سره هراړمخته ددې سبب کېږي چې هغوی په خپلو کروندوکې د حرام کښت یعنی د کوکنارو د کرکيلې پرځای حلال کښت ته مخه وکړي، البته لازمه هم ده چې قدرمن بزګران باید په آگاهانه توګه دینه وهڅول شي چې په خپلو مخکو کې د نیشه یی توکو د کرکيلې پرځای حلال کښت ته مخه وکړي، ځکه چې

د کورنیو چارو وزارت د نیشه یی توکو پر وړاندې د مبارزې ریاست د څو وزارتونو له مرستیالانو سره د همغږۍ په غونډه کې هم ویلي، چې له افغانستان به د نیشه یی توکو ریښې وباسي. د کورنیو چارو وزارت د نیشه یی توکو پر وړاندې د مبارزې مرستیال ویلي: د نیشه یی توکو له کښت، قاچاق او استعمال سره د مبارزې په برخه کې د ټولو ادارو په همغږۍ به له افغانستان د نیشه یی توکو لمن ټوله کړي. د مسؤلینو په وینا، د څه باندې یوه کال په موده کې یې د زرګونو روږدو کسانو درملنه کړې او زرګونه نور تر درملنې لاندې دي.

دغه راز د کورنیو چارو وزارت له نیشه یی توکو سره د مبارزې معینیت داهم ویلي، چې هڅه کوي په افغانستان کې د نیشه یی توکو وړه ده چې د اسلامي امارت

چې د تیر یو کال په اوږدو کې په جدیت سره مبارزه کړې ده، همدارنګه په راتلونکې کې هم ژمن دي چې ددې شومي پدیدې مخنیوی په کلکه سره وکړي. البته څه موده وړاندې د کورنیو چارو وزارت ویلي و، چې په ۲۲۱۰ عملیاتو کې د څلورو بهرنیو وګړو په ګډون (۵۰۵۱) کسان د نیشه یی توکو د قاچاق په تور نیول شوي، د نیشه یی توکو پر وړاندې د مبارزې ادارې د ستراتیژۍ عملیاتي رئیس په کابل کې له نیشه یی توکو سره د مبارزې د همغږۍ په لومړۍ غونډه کې څرګنده کړې، چې په تیر کال کې زرګونه روږدې کسان راټول شوي دي، دغه راز له ۵۰۰ ټو ډیر نیشه یی او الکولي توکي نیول شوي او د هغو د تولید او پروسس ۱۷۰ فابریکې ویجاړې شوې دي،

حکومت‌های تحمیلی؛ درد ملت را دوا نمی کنند

حمید

مردم افغانستان چنین شعارهای میان تھی را یک بار به تجربه نشسته اند گفتار، کردار و عمل آنان را از نزدیک دیده و شنیده اند. بنابر این دیگر فریب نینگ بازی های چنین اشخاص فرصت طلب و خودخواه را هرگز نخورده و به آنان اجازه برهم زدن سرنوشت خود را نخواهند داد. از ینکه برای حکومت همه شمول؟! تاکنون تعریف مشخصی ارائه نگردیده است؛ بنابراین گفته می شود که این کلمه، یک سخن مجهول بوده صرف بهانه گیری است برای غریبان و نوکران فراری شان تا از طریق فشار آوردن بالای مردم و امارت اسلامی افغانستان، که به خواست های شان تمکین گردد.

ولی تاجایی که مردم افغانستان تجربه دارند و مطمئن اند، حکومت های تحمیلی و فرمایشی در افغانستان نتیجه مثبت نداده و به زخم های مردم کشور مرهمی گذاشته نمی تواند.

اگر برای مردم افغانستان سودی می داشت، در حدود کمتر از ۴۵ سال مآشاهد چندین تحولات و حکومت های تحمیلی و فرمایشی بیرون افغانستان بودیم، تا امروز به چشم سر مشاهده می کردیم. اما متأسفانه حکومت های وارداتی در خطه ی پاک افغانستان که زیارت گاه های اولیای کرام است نتیجه مثبت نداده و درد ملت را دوا کرده نتوانسته است. اما مردم مابه این باور رسیده اند که اگر کشور خود را صادقانه خود نسانند. باهمدردی غرض آلود بیگانه گان وطن محبوب ما آباد و عمران نخواهد گردید.

درد طول دوهه که یک عمر برای بازسازی و نوسازی فرصتی است، را به هدر دادند و مردم را در تنگنای اقتصادی به گروگان گرفته اند. بنابراین نفرت و انزجار مردم در مقابل چنین حکومت ها روزه روز بیشتر شده رفت. فاصله میان مردم و حکومت به فرسخ ها رسید و حمایت مردمی را به طور کامل از دست دادند.

به این ترتیب غلامان حلقه به گوش زمانی متوجه شدند که مردم روزه روز از آنان نفرت و دوری می کنند، از مردم ناامید شده دست به دامان حامیان شان شدند. حتا تا آخرین روز قدرت، مطمئن به این بودند که اشغالگران، غلامان حلقه به گوش خود را تنها نخواهند گذاشت و در سایه آن به کرسی ریاست جمهوری سه نفره خود تکیه داده بودند.

ولی در دقیقه نود متوجه شدند که حامیان شان می خواهند، قبل از غلامان شان فرار را برقرار ترجیح دهند؛ سردم داران جمهوری سه نفره در حالت پراکندگی خواستند قبل از اخراج اشغالگران، خود را نجات داده با چپاول دارایی های عامه، بزدلانه و بیشرمانه، ننگ و ناموس و مادر وطن خود را رها کرده روانه دیار غربت گردیدند.

جای تأسف اینجاست که حامیان این بزدلان باردیگر از بلندگوهای غربی حرف از حکومت همه شمول؟! می زند و مزدوران شان با این شعارها، شبانه روز را به امیدواری به سر می رسانند. تا شاید باردیگر این پرنده اقبال به شان های شان به پرواز درآید و دوباره خواب های ملوک الطوائفی شان به حقیقت مبدل گردد.

و نوسازی که به ملت داده بودند، پدیده های منفی که تا قبل از آن در افغانستان وجود نداشت را به مردم و جامعه جاگزین و به توسعه آن پرداختند. یکی از شعارهای شان در آن وقت این بود که حکومت دموکراسی: یعنی حکومت مردم، از مردم بالای مردم. و به

در عمل میان اقشار مختلف جامعه به اثبات رسید که این حکومت ها در طول دوهه که یک عمر برای بازسازی و نوسازی فرصتی است، را به هدر دادند و مردم را در تنگنای اقتصادی به گروگان گرفته اند. بنابراین نفرت و انزجار مردم در مقابل چنین حکومت ها روزه روز بیشتر شده رفت. فاصله میان مردم و حکومت به فرسخ ها رسید و حمایت مردمی را به طور کامل از دست دادند.

معنای دیگر حکومت همه شمول؟! که شامل همه اقشار ملت بوده باشد. اما زمانی که شعارها در عمل پیاده گردید؛ دیده شد حکومت فرمایشی که تأسیس گردیده و صاحب اقتدار و صلاحیت است؛ یک حکومت قبیله یی، متعصب و تنگ نظر؛ کاملاً مستعمره و خارجی گرابوده است.

در عمل میان اقشار مختلف جامعه به اثبات رسید که این حکومت ها

و یا مرجع دیگر در انظار مردم افشامی گردیدند، توسط مقامات ذیصلاح از یک پُست به پُست دیگر گماشته می شدند. به این ترتیب دست ارگانهای عدلی و قضایی به آنان نمی رسید و آخرین گزینه همین بود که از وظیفه کنار زده شوند و بعد عازم کشور متبوع شان گردند، آنهم بدون تعقیب و مجازات توسط مسئولان و دست اندرکاران عدلی و قضایی.

به این طریق از یک طرف کمک های بادآورده را از کشور دوباره بیرون کردند و از سوی دیگر فساد مالی و اخلاقی را که در کشورهای غربی در میان مردم داران حکومت ها و ارگانهای مربوطه اش رایج بود، از آن بیشتر و بدتر در افغانستان ترویج نمودند.

به جای انجام وعده های بازسازی

دارای صرف تابعیت افغانی می بودند، جایی در رده های بلند دولتی برایشان در نظر گرفته نمی شد، چون از طرف کدام کشوری معرفی نمی گردیدند. در وجود اشخاص دارای تابعیت دوگانه وسه گانه دو یا سه خصلت مزدورانه نیز وجود داشت که برای حامیان شان برگ برنده یی به حساب می آمد:

یکی؛ آنکه احساس وطندوستی و مردم داری از وجودشان مسخ شده بود؛ دل سوزی به مردم و کشور خود نداشتند. هر لحظه که از این قدرت پایین شانده می شدند، لحظه بعد پاهایشان به پایدان طیاره عازم کشور متبوع شان بلند گردیده و پشت سر خود را هم نگاه نمی کردند. اینک برای مردم افغانستان کدام کارمندی انجام داده اند و یانه خیالی به سر نداشتند.

دوم؛ امتیازی که برایشان از طریق حکومت باتوصیه حامیان شان مقدر می گردید، نهایت گزاف که از ده الی چهل هزار دلار در ماه می رسید بلکه بالاتر از آن؛ به این طریق کمک هایی که بنام مردم افغانستان در طول دو دهه قبل، از طریق جامعه جهانی به کشور ما سرازیر می گردید، توسط چنین افراد و اشخاص به این طریق دوباره از افغانستان خارج می گردید. این سلسله در طول دودهه بدون وقفه ادامه داشت.

سوم؛ در مادام مسئولیت به هرناندازه یی که در ایجاد فساد و ترویج آن، در ارگان های مختلف دولت سهم می گرفتند، صلاحیت و اقتدارشان بالاتر می رفت و اگر احياناً از طرف ارگانهای کشفی

باور و قوای نظامی امریکا در افغانستان رسانه های داخلی و خارجی پیام های خوش باورانه را در اذهان مردم تزیق می کردند و وعده های چرب و نرم را به خورد مردم واگذار می نمودند. ملت خوش باور ما نیز چنین وعده های پر زرق و برق را به فال نیک گرفته بی صبرانه به استقبال می نشستند.

یکی از احیاء کردن ملیونها شغل کاری برای مردم نادر و بی بضاعت ما صحبت می کرد و دیگری از نوسازی و بازسازی بندهای آبگردان و توسعه زمین های زراعتی و اشتغال دهاقین حرف و عمل به زبان می آورد. آن یکی از احیای بندبرق، تولید و صدور آن به کشورهای خارجی از عمق دل نشخواری کرد و دیگری کشور را به مرکز ترانزیتی و تجارتی ممالک منطقه و جهانی در اوقات کم وصل می نمود. بنابر این دامنه تبلیغات عوام فریبانه به اندازه یی گسترده شده بود که مردم ما در عالمی از خیالات همه درد و غم خود را در مدتی کم به فراموشی سپرده بودند.

بالاخره حکومت هایی به اسم های مختلف: انتقالی، موقت و انتهای؟! یکی پس دیگری جای خود را به دیگری واگذار می کرد، اما از وعده هایی که برای مردم داده شده بود همانند: بیخ که در آفتاب گذاشته شود؛ اثری دیده نمی شد.

اشخاصی که در رده های بلند دولتی گماشته می شدند معیار اساسی برای ابقا در پست های بلند دولتی داشتن دو یاسه تابعیت خارجی بود. افرادی که

دلیل گسترش فقر؛ کمبود زمین کار در کشور

عبدالحلیم باخرد

کمبود زمین کار و اشتغال یکی از دلایلی گسترش دامنه فقر در کشور دانسته می شود، با کاهش کمک های نهاد های بین المللی گراف فقر سیر صعودی خود را پیموده است. هر چند دیده شده است که در طی سالیان متمادی این کمک ها آن گونه ای که انتظار می رفت، نتوانست در ریشه کن کردن فقر کشور مؤثر تمام شود، بل دیده شد، با این کمک ها خانواده های فقیر و نیازمند بگونه ای مقطعی و گذرا می توانستند مایحتاج زندگی خود را مرفوع سازند و حتا گفته می شد به دلیل نبود شفافیت در توزیع آن، بسیاری از خانواده های فقیر و نیازمند نتوانستند از آن مستفید گردند. از این رو نیاز است که نهاد های کمک کننده تلاش ورزند تا با استفاده از این کمک ها کارگاه هایی را به هدف ایجاد زمینه کار برای افراد بیکار و خانواده های فقیر در نقاط مختلف کشور ایجاد نمایند تا افراد فقیر و بیکار نتوانند در بدل کار بگونه ای دوامدار یک درآمد ثابتی داشته باشند که این می تواند روی اقتصاد خانواده های فقیر اثر گذار باشد. راه اندازی چنین برنامه ها از سوی نهاد های کمک کننده بین المللی در سراسر کشور به هدف ایجاد زمینه کار می تواند روی بهبود وضعیت زندگی باشندگان این سرزمین اثر مثبتی را داشته باشد و از به هدر رفتن آن جلوگیری گردد. اما، با تأسف امروز نهاد های کمک کننده به دلایلی مسایل سیاسی کمک های خود را کاهش دادند و حتا قطع نمودند که این توانسته است اثر نامطلوبی را روی وضعیت زندگی بسیاری از خانواده های فقیر و نیازمند بگذارد. از این رو، نیاز است که در شرایط کنونی نهاد های کمک کننده بین المللی باید کمک های خود را هر چه زودتر به هدف بهبود وضعیت زندگی خانواده های بی بضاعت در سراسر کشور ادامه دهند تا خانواده های فقیر نتوانند از این طریق مخارج زندگی خود را تأمین نمایند. آگاهان امور بر این باور اند که نباید نهاد

های بین المللی کمک کننده، کمک های خود را سیاسی سازند، بل که نیاز است نظر به وضعیت بد اقتصادی کمک های خود را به مردم افغانستان بیشتر سازند تا خانواده های فقیر بتوانند با دریافت آن نیازهای اولیه خود را از این طریق مرفوع سازند. اما در صورتی که نهاد های بشردوستانه روی وضعیت بد اقتصادی توجه نمایند می تواند دامنه ای فقر و بیکاری در کشور گسترده تر گردد. بنابراین، نیاز است در شرایط کنونی، نهاد های کمک کننده، کمک های خود را به افغانستان بیشتر سازند. از جانب دیگر، نهاد های مسئول نیز باید برنامه های را به هدف اشتغالزایی در سراسر کشور روی دست گیرند تا زمینه و فرصت کار برای افراد بیکار در نقاط مختلف کشور مساعد گردد تا بیکاری و گراف فقر در کشور کاهش یابد. جا دارد گفته شود راه اندازی برنامه های اشتغال زایی بدون کمک نهاد های کمک کننده در سراسر کشور ناممکن خواهد بود، از این رو نیاز است که دست اندرکاران امور به هدف بهبود وضعیت اقتصادی باشندگان این سرزمین طرح ها و برنامه های را برای ایجاد زمینه ای کار در داخل کشور برای افراد بی بضاعت و بیکار روی دست گیرند تا افراد بیکار و بی بضاعت بتوانند در نقاط مختلف

کشور صاحب کار شده و یک درآمد ثابت و دوامدار داشته باشند تا بتوانند با آن مصارف زندگی خود را تأمین نمایند. اما تاکنون دیده می شود که نهاد های مسئول در این زمینه کدام برنامه ای روی دست نگرفته اند که این توانسته است با گذشت زمان به تعداد افراد بیکار در سراسر کشور بی افزاید و سبب آن گردد که بسیاری ها به هدف تأمین مخارج زندگی خانواده خود راه مهاجرت را در پیش گیرند. همین گونه، استخدام قشر تحصیل کرده و درس خوانده در نهاد های دولتی می تواند سبب کاهش نرخ بیکاری در کشور گردد، جذب نیروی بشری تحصیل کرده و مجرد در نهاد های دولتی می تواند روی بهبود امور اداری کشور اثر مثبتی را داشته باشد و نهاد های مسئول بخوبی بتوانند مسئولیت های خود را انجام دهند از جانب دیگر، راه اندازی پروژه های بزرگ ملی، توسعه و زیربنایی می تواند زمینه کار را برای بسیاری از افراد نیازمند مساعد سازد راه اندازی برنامه های زیربنایی می تواند دورنمای بهتر را برای افغانستان ترسیم نماید و باعث ثبات اقتصاد کشور گردد. قابل تذکر است که راه اندازی برنامه های زیربنایی تنها از طریق تشویق و ترغیب سرمایه داران داخلی و خارجی به هدف سرمایه گذاری ص

تعصب، پدیده خانمان سوز اجتماعی

قسمت دوم

حبیبی صالحی

به حساب می آیند که علمای اخلاق در این مورد بحث های مفصل و گسترده ای دارند. این قماش افراد خود را مهم می پندارند و بیمار مرکز دنیای خود هستند. خود را سزاوار هر چیزی می دانند، هرگونه نگرانی دیگران را در باره نیازها و مشکلات از ذهن خود خارج می کنند. از دیگران انتظار احترام و تحسین را دارند و زمانی که این توقعاتشان برآورده نشد و مردم اطراف و جهان خودبینی شان این انتظارات را ناممکن جلوه دادند، ناامید و دیوانه می شوند و به اختلال شخصیت خود شیفته مبتلا می گردند.

متعصبان شخصی معتقد حق بودن خودشان اند و دیگران را باطل و اشتباه می انگارند. در روابط فردی و اجتماعی تمامی امتیازات را برای خود می پندارند. حسن همدلی و احساس نیازهای دیگران از دل و خاطرشان نابود می گردد. این ها با بیماری حسودی مبتلا گردیده و باور می کنند که دیگران نیز با آنان در حسادت هستند در نتیجه گفتار و رفتارهایشان تکبر آمیز و برتری جویانه می گردد و

شهرت، خودخواهی و ... از تبعات همین تعصبات شخصی است که ما هر روز رنج، درد و فشارهای روحی و روانی آن را می چشیم.

یک چیزی که انسان ها، افراد ملت و جوامع از قید آن باید رهایی یابند، تعصب به رای شخصی و انحصارگرایی فردی است. چه بسا افرادی هستند که تعصب به آراء شخصی و انحصارگرایی فکری خودی شان، بلاهای مختلف و متعددی را دچار ملت ها و جوامع کرده اند؛ زیرا کسی که در قید این پدیده شوم گرفتار آید، باینکه ضعف و بی پایگی رایش در برابر افکار و نظریات دیگران ظاهر و برملا می گردد، هیچ گاهی از رأی و فکرش تنازل نمی کند و خودبزرگ بینی و هوای نفس او نمی گذارد که «از خر خود پایین بیاید»؛ بلکه برعکس به کشش و پیکار بر می خیزد و روی هم رفته نزاع و کشمکش بزرگ و دامنه داری را در زمینه های مختلف زندگی اجتماعی وسیله می گردد. (یوسف قرضاوی،

تعصب باین همه شناعت و قباحتش در میان مردم و به ویژه مسلمانان با گونه های متعدد ترویج دارد. اکنون برخی از شاخه های این پدیده ی شوم را در زیر مورد بحث قرار داده بدان می پردازیم، توجه نمایید:

۱- تعصبات شخصی

بعضی انسان ها در میان جامعه بر اساس عقده زندگی می کنند. منطق و مصلحت های زندگی را در نظر ندارند. جاه طلب، خودخواه، تشخص طلب، خودپسند و هوس باز هستند و یا اهداف شخصی دیگری ایشان را در مسیر زندگی طوری سوق می دهد که خودخواهی و تعصب شخصیتی کند و این کار او را در این مسیر کور و کر می کند؛ بنابراین، این اهداف یا مواردی که در بالا ذکر شد، انسان ها را به تعصب می کشاند تا اینکه آدمی برای رسیدن به این اهداف، مشکل ساز می گردد. شخص فقط می خواهد که خودش به جایگاه برسد؛ مقام و کرسی به دست آورد؛ شخصیتش در بین اجتماع بزرگ جلوه کند و هر کس که مانع رسیدن او به این امور گردد با وی ستیزه می کند، انتقام می گیرد، ستم می نماید، دست به تحقیر و توهین افراد جامعه می زند، رعب و وحشت ایجاد می کند. خلاصه اینکه می خواهد تنها خودش باشد و بس و دیگران اصلاً سر برنیاروند.

در تاریخ معاصر و زندگی امروزی جوامع انسانی و اسلامی دیده می شود که اغلب مردم به همین مرض گرفتارند و این تفکر و اندیشه جامعه را نفرت زا و اختلاف زا گردانیده است. در اکثر جاها روابط و وحدت اجتماع به وسیله همین متعصبان شخصی ویران گردیده محیط، منطقه و مردم جامعه با اختلاف دست و پا نرم می کنند و نتایج سوء این تعصب کام مردم را تلخ نموده است. ناهنجاری های رسیدن به چوکی، مقام، ریاست، بزرگی،

شکاف بزرگی را در اجتماع انسانی و اسلامی به وجود می آورند. زمینه های که در آن کار می کنند را به تباهی می کشاند. نظام را برهم و درهم می کنند و به نابودی می کشاند.

نهضت اسلامی، صص ۱۷۹ و ۱۸۰) باید دانست که آغشته شدن به تعصب شخصی دلیلی روشن بر خودبزرگ بینی و پیروی هوای نفس است. این هردو پدیده از خطرناک ترین و بدترین گونه های «مهملکات»

در شرایط بحرانی ناشی از حوادث غیر مترقبه چه باید کرد؟

پوهیالی سمونمل دکتور شفیع الله سالارزی

• در صورت نیاز به کمک های طبی ، روانی طبی و یا روانشناسی به مراکز صحتی ، شفاخانه ها و یا مراکز صحتی که قابل دسترس است مراجعه کنید. • و بلاخره همه چیز را به خداوند ج سپردن و بر او توکل کردن چون اندازه خیر و شر از طرف اوست و خداوند ج بر بندگان خود رحمن و رحیم است.

با اضطراب از ویروس کرونا چی کنیم؟

• جطور مصنون و صحتمند بمانیم و همزمان با اضطراب یا ترس مبارزه کنیم؟ این روزها اکثریت مردم بار دیگر اضطراب یا ترس از مبتلا شدن به ویروس کرونا را دارند، اضطراب عبارت از یک عکس العمل طبیعی در مقابل شرایط سخت و تهدید آمیز است، اما اگر شدید و دوامدار شود باعث بروز مشکلات شده و روند زندگی را مختل می سازد. اضطراب بالای سیستم معافیت بدن تاثیر منفی داشته و بدن انسان را در برابر امراض تضعیف میکند. گاهی نیز اضطراب ممکن باعث رفتار های نا مطلوب شود. بطور مثال ممکن اضطراب باعث شود مکرراً اخبار اشتباه

، تصمیم مهمی نگیرید و تغییر بزرگی را در زندگی خود ایجاد نکنید. • به اندازه کافی استراحت کنید ، خواب خوب و کافی کمک تان می کند که توانایی جسمی خود را دوباره بدست بیاورید. • ورزش کنید . اگر امکانات ورزش منظم وجود ندارد ، تحرک بیشتری داشته باشید و حداقل بیست دقیقه در روز پیاده روی کنید.

• از روش های آرام بخش استفاده کنید . در مواقع سترس نفس های عمیق بکشید . • در حضور کودکان در مورد اخبار بد و اذیت کننده صحبت نکنید. • از مصرف هر نوع دوا بدون مشوره داکتر اجتناب کنید . از مواد مخدر و نشه آور برای سرکوب احساسات منفی تان استفاده نکنید . • در صورتیکه احساس کردید برای چندین روز متوالی نمی توانید کارهای روزمره را انجام دهید یا کنترل بر احساسات و شرایط خود ندارید ، به، داکتر روانی عصبی و یا روانشناس مراجعه کنید .

نیست ، کوشش کنید برنامه ها و زندگی عادی خود را حفظ کنید و روی چیزهای که کنترل دارید تمرکز کنید ، نه روی چیزهایی که کنترل ندارید. • اوقات بیشتری را به دور از فضای مجازی بگذرانید و کارهایی که برای شما آرام بخش است را در برنامه روزانه تان بگنجانید . بطور مثال نپایش کنید ، نماز بخوانید و قرآن مجید تلاوت کنید ، کتاب بخوانید و یا برنامه های سالم را که دوست دارید تماشا کنید. • هیچگاه در شرایط بحرانی و بی ثبات

واضطراب ، در ماندگی، ناامیدی ، بی حرکت و شوکه شدن یا خشم تجربه می شود.

آنچه که به ما کمک میکند که با سترس ها و حوادث سخت کنار بیاییم ، تحمل (تاب آوردن) گفته میشود، تحمل به این معنی نیست که تحت تاثیر مشکلات قرار نمیگیریم و ناراحت نمیشویم ، بلکه تعین میکند چطور با مشکلات کنار بیاییم ، از آنها عبور کنیم و سلامت روان خود را حفظ کنیم.

باید ها و نباید ها در شرایط پرسترس و بحران

• اکثر رفتارها و عکس العمل هایی که افراد در هنگام حوادث و بحران های غیر مترقبه از خود نشان میدهند ، رفتارهایی طبیعی است ، به همین دلیل به خودتان و یا دیگران چسپ ترسو ، ضعیف و یا غیر طبیعی بودن نزنید. • از موقعیت هایی که سترس شما را از یاد میبخشد دوری کنید ، بطور مثال کمتر اخبار چک کنید ، خواندن اخبار یک یا دو بار در روز سترس کمتری دارد تا اینکه در طول روز اخبار را ببینید و یا بشنوید.

سترس (تحت فشار روحی و روانی قرار گرفتن) و بحران:

اکثر ما وقتی با اتفاقات و حوادث ناگوار مانند سیلاب، زلزله، یا از دست دادن دوستان و اقارب ما، و یا احساس کنترل روی شرایط نداریم و اوضاع برای ما غیر قابل پیش بینی می شود، مانند مواجه شدن به (پاندمی) همه گیری ویروس کرونا، دچار سترس میشویم.

سترس گاهی نتیجه یک اتفاق مهم و غیر معمول است و گاهی به دلیل انباشته شدن فشارهای کوچک پیش می آید. وقتی احساس می کنیم شرایط برای ما غیر قابل تحمل شده ، قادر به مدیریت اوضاع نیستیم و فشار روی ما بسیار زیاد است ، ممکن است در بحران باشیم .

هریک از ما به شکل متفاوت در مقابل سترس و حوادث ناگوار عکس العمل نشان میدهم . گاهی اعراض جسمی مانند سردردی ، دردهای منتشر در تمام بدن ، مشکلات در سیستم هضمی ، کسالت و خستگی ، کاهش اشتها و بی خوابی نزد ما بوجود می آید و گاهی نشانه های روانی رفتاری مانند احساس ترس

رابطه‌ی طفل با والدین

پوهنیاارخارمن محمد هارون «غبار»

محیط خانواده محیطی است که طفل در آنجا چشم به دنیا گشوده و رشد خود را آغاز می‌کند، طفل در سنین اولیه زندگی با اینکه کودک است هنوز راه نمود و حرف نمی‌زند، اما تمام حرکات اطرافیان خود را تقلید، رفتار و کردار آنان در ضمیر او حک و شخصیت طفل پی ریزی می‌گردد.

۱- اطفال و نوجوانان:

آرامش و امنیت و مهر و محبت در محیط خانواده از عوامل بسیار مهم در رشد جسمی و روانی اطفال و نوجوانان است. مهر و محبت والدین (پدر و مادر) را می‌توان ویتامین روانی کودک نامید، احتیاج به محبت یک حس ذاتی بشری است که در تکوین شخصیت هر فرد فوق العاده مؤثر است. کمبود محبت سبب بروز بیماری‌های روانی و اختلال منش و انواع انحرافات گشته و در چندین نسل اثر می‌گذارد. طفلی که از محبت خانوادگی محروم است خود را از خانواده و اجتماع طرد شده و منزوی تلقی کرده همواره در صدد انتقام جویی است و پس از ارتکاب اعمالی بر خلاف قوانین و مقررات، آداب و رسوم اجتماعی قلباً احساس شعب و رضایت خاطر می‌کند. احتیاج به محبت، محدود به زمان خاص در دوره طفولیت نیست، با توجه به عرف و سنت، اطفال و نوجوانان در هر زمان، به نوعی محبت و عطف نیاز دارند و پیوسته نیازها در هر سنی، مانند نیازهای زیستی، روانی و اجتماعی هستند. سن بلوغ نیازهای خاص اجتماعی خود را دارد. با اینکه حس بشر دوستی در دوره طفولیت پایه‌گذار می‌شود ولی افراد در دوره بلوغ نیز احتیاج به عاطفه، محبت، هدایت و حمایت را دارند. در صورت کمبود محبت و محرومیت از عواطف انسانی، عدم هدایت و حمایت به طرف ارتکاب جرایم سوق داده میشوند.

الف - رابطه طفل با مادر: در ماه‌های اولیه زندگی که شخصیت طفل هنوز شکل نگرفته طرز تغذیه، تماس، آغوش کسی که نقش مادر را ایفا می‌نماید تاثیر مهمی در رشد جسمی و روانی طفل دارد. طرد، تنبیه و یا نوازش زیاده از حد مادر در سالهای اولیه زندگی کودک، گاهی منجر به نا رضایتی و رفتار منفی او گشته و ممکن است از خوردن شیر مادر خود داری نماید و یا حالت بهت زده پیدا کند که بعداً رفع حالت مذکور بسیار دشوار است.

ب - روابط طفل با پدر: دومین شخصیت است که در تکوین شخصیت طفل نقش مهمی را ایفا

نموده و با آمریت خود طفل را برای اطاعت از مقررات و قوانین اجتماعی آماده می‌سازد. رابطه کودک با پدر اولین تجربه انطباق با زندگی اجتماعی است. حضور پدر در خانواده اثرات غیر قابل انکار در روحیه طفل باقی می‌گذارد که عواقب آن در دوره بلوغ و بزرگ سالی آشکار می‌گردد. زیاده روی پدر در محبت، اثر روانی آمریت را از بین می‌برد. طفل ناز پرورده زود رنج، ترسو و خود خواه بار آمده و پس از دوران طفولیت، تصور می‌نماید که در اجتماع نیز مانند منزل انجام هر امری برای او مجاز است و طاقت استماع انتقاد را نداشته و به قوانین و مقررات اجتماعی وقعی نمی‌گذارد. ارتکاب جرم و عدم رعایت نظم و مقررات اجتماعی را برای ارضاء حس خود خواهی یک امر عادی تلقی کرده و بدان مینازد. نوع شغل و مسافرت‌های پی در پی پدر که مانع حضور او در میان خانواده میشود در رفتار اجتماعی طفل و ارتکاب جرایم مختلف تاثیر کلی دارد.

۲- محیط خانواده: محیط خانواده ماحول و محدوده اولی و اصلی اجتناب ناپذیری است که طفل در آن رشد و پرورش مینماید. علماً عقیده دارند که نهاد و ضمیر اطفال منز، پاک و عاری از هر گونه لغزش‌های منفی است و اضافه میکنند که اولین ضرورت فرزندان و اطفال منجبت یک ضرورت و خواسته ذاتی و بشری مهر و محبت، صفاء و صمیمیت والدین و اعضای خانواده است که در تکوین و رشد شخصیت سالم اطفال دارای ارزش و اهمیت فوق العاده است.

محرومیت مهر و محبت و یا کم مهوری در صمیمیت و محبت والدین و اعضای خانواده منجبت یک کمبود خواسته ذاتی، موجب حقارت و اندوه در فرزندان گردیده و عامل انحرافی در انجام اعمال نامطلوب خلاف قواعد اجتماعی و قوانین در آینده فرزندان محسوب شده میتواند. لازم بر تذکر است که مهر و محبت والدین به دوره طفولیت فرزندان منحصر و محدود نیست بلکه در دوره بلوغ مسؤلیت والدین در تربیه سالم بیشتر و با ارزشتر میشود. واقفیت و نظارت از اعمال و کردار نوجوانان، هدایت، رهنمایی، حمایت و تشویق شان در امور تعلیمی و انجام اعمال حسنه بحث یک وجیه و مسؤلیت فامیلی و اجتماعی والدین محسوب میگردد. غفلت و اغماض در انجام وظایف خانوادگی عامل گمراهی و انجام اعمال و کردار خلاف قوانین در جوانان را باعث و موجب شده

میتواند. اولین فردیکه در تغذیه، رشد جسمی، صحت و سلامتی و رشد شخصیت سالم اطفال مؤثر میباشد مادر است. طفل در سالهای اول با مادرش تماس دایمی داشته فلهاذا خصوصیت اخلاقی، افکار، گفتار اطفال تحت تاثیر عقاید و اعمال مادر قرار دارد. پدر بحیث مواظب افکار و اعمال، بحیث اولین استاد در رهنمایی و پیروی از اصول دینی و اجتماعی و موازین اصول اخلاقی در تکمیل شخصیت فرزندان نقش سازنده دارد. مصروفیت مادر در امور دولتی نسبت عدم موجودیت اش در خانه و به همین مقیاس غفلت و بی تفاوتی پدر در مورد نظارت، رهنمایی و هدایت اطفال و نوجوانان در مورد تعلیمات افعال و کردار شان در تکامل و رشد شخصیت تاثیرات منفی را به بار می‌آورد. قابل توضیح است که هر گونه افعال، رویدادهای نیک و یا بد همچنین تحولات و نابسامانها و دگرگونی‌ها در محیط خانوادگی تاثیرات به شخصیت، افعال و افکار نوجوانان عاید مینماید.

نتیجه گیری: از مطلب فوق به این نتیجه میرسیم که احترام، رعایت و پیروی از قواعد اصول دینی و اخلاقی همچنان روابط حسنه با اقارب، دوستان، همسایه‌ها و یا بر خلاف نگویش، غیبت، کینه و نفرت از ایشان باعث تقلید و تلقین فرزندان بخصوص در نوجوانان خانواده قرار گرفته در اعمال، رفتار و روابط اجتماعی آینده شان نقش مؤثر دارد. محبت افراطی والدین بخصوص مادر با اطفال و نوجوانان ایشان را از محیط اجتماعی بیگانه و منزوی ساخته و در روابط عادی اجتماعی با دوستان و حتی خویشاوندان را برقرار و تامین نموده نمیتواند. علاوه بر مهربانی و عطف بی نهایت با فرزندان بخصوص چشم پوشی و نادیده گرفتن اعمال ناپسندیده خلاف قواعد اجتماعی، موجبات گمراهی و تکرار اعمال ناپسندیده و بالاخره اعمال خلاف قوانین ارتکاب جرایم در نوجوانان را موجب میشود.

منابع:

- ۱- مجرم کیست جرم شناسی چیست، مؤلف: استاد تاج زمان «دانش» ناشر، شرکت انتشارات کیهان، ۱۳۸۸
- ۲- کریمنولوژی، مؤلف: پوهیالی غلام جیلانی «ستاری» ناشر: مطبوعه ریاست طبع و نشر پولیس، ۱۳۹۲.
- ۳- جرم شناسی، مؤلف: پوهنیاار محمد یحی «محزون» چاپ، مطبوعه احمدی، چهار راهی صدارت، کابل، ۱۳۸۹

تاریخچه حقوق مقایسوی

پوهیالی لمری خارن محمد ادریس (الکوزی)

مختلف در تمام ادوار می‌تواند موضوع حقوق مقایسوی قرار گیرد. در یونان قدیم، تدوین قوانین آن توسط سلن بر مبنای مطالعه قوانین اساسی کشورهای مختلف بوده و همچنین برای تهیه و تنظیم کتاب سیاست ارسطو، مطالعه تطبیقی صورت گرفته است. در روم، قوانین دوره پادشاهی (از ۷۵۳ تا ۵۰۹ ق.م) توسط حقوقدان رومی به نام پمپونیوس که در قرن دوم میلادی می‌زیسته تنظیم و بعدها بصورت مجموعه ای درآمد. همچنین در دوره جمهوری (از ۵۰۹ تا ۲۷ ق.م)، نماینده ای از طبقه محروم، پیشنهاد انتخاب پنج کمیسیون جهت تنظیم قوانین برای طبقه خود می‌کند که در آن زمان مجلس سنا با این امر به شدت مخالفت می‌نماید ولی پس از گذشت چند سال، هر ۱۰ کمیسیون در صدد تنظیم قوانین جدید برمی‌آیند و سه نفر از آنان جهت مطالعه قوانین سلن به آن اعزام می‌شوند. در سال ۴۵۱ ق.م مجلس تنظیم ۱۰ لوح قانونی انتخاب و سپس قوانین مزبور را به تصویب می‌رساند. مجدداً هیأتی مامور تکمیل این الواح می‌شوند و حقوق بر اساس تبعیض انسان‌ها به دو دسته تقسیم می‌شود: ۱- حقوق شهروندان (jus ciril) و ۲- حقوق خارجی‌ان (jus gentium). ملاحظه می‌شود که برای تنظیم الواح دوازده گانه مطالعه تطبیقی صورت گرفته است. آنچه مسلم است امروزه متون الواح دوازده گانه در دست نیست بلکه قسمت هایی از آن توسط نویسندگان کشورهای گروه لاتین (زبان قدیم رومی‌ها) نقل شده است و بعضی‌ها محتوی الواح مزبور را منبع اصلی حقوق عمومی و خصوصی رم دانسته‌اند. در قرن ۱۹ حقوق مقایسوی اهمیت بیشتری پیدا می‌کند، در این قرن مساله تدوین قوانین صورت می‌گیرد و برای این منظور حقوقدانان مطالعه تطبیقی انجام می‌دهند. در سال ۱۹۰۰ اولین کنگره حقوق مقایسوی مورد بحث قرار گرفت و نتیجه کنگره مزبور نظر حقوقدانان کشورهای دیگر را به خود جلب می‌کرد. بدین ترتیب سال ۱۹۰۰

آسانی بتوانند مطالعات حقوق مقایسوی شان را انجام دهند. تاریخچه ی حقوق مقایسوی؛ اکنون این پرسش به میان می‌آید که تاریخ پیدایش مطالعات حقوق مقایسوی به کدام دوره بر می‌گردد. بر بنیاد آنچه که در کتاب حقوق مقایسوی اثر علمی دکتر عرفانی آمده است، قوانین روم باستان محصول مطالعات قوانین اساسی کشورهای مختلف جهان است و نیز کتاب سیاست ارسطو نتیجه ی مطالعات تطبیقی است. از اینرو می‌توان گفت که پیدایش حقوق مقایسوی به دوره ی روم باستان سالها قبل از میلاد بر می‌گردد و از پیشینه ی تاریخی زیاد برخوردار است. در روم، قوانین دوره ی پادشاهی در سالهای ۷۵۳ تا ۵۰۹ قبل از میلاد توسط یکی از حقوقدانان رومی که در قرن دوم میلادی می‌زیسته جمع آوری، تنظیم و بعد ها به صورت مجموعه ی حقوق مقایسوی بوده است. مطالعات حقوق مقایسوی بلکه در مذاهب نیز صورت گرفته است. شیخ محقق معروف به شیخ طوسی متوفی سال ۴۶۰ هجری قمری نیز مطالعات مذهبی را انجام داده و در این مطالعات فقه جعفری را با مذاهب اربعه اهل تسنن به گونه ی مقایسوی مطالعه نموده و مورد مقایسه قرار داده است.

در قرن نژده میلادی که مساله تدوین قوانین صورت می‌گیرد، مطالعات حقوق مقایسوی اهمیت فراوان پیدا می‌کند. زیرا حقوقدانان بر مبنای مطالعات حقوقی اقدام به تدوین قوانین می‌کنند. در سال ۱۹۰۰ برای نخستین بار کنگره حقوق مقایسوی در پاریس پایتخت کشور فرانسه راه اندازی می‌شود و در این کنگره فایده موضوع و روش مطالعه ی تطبیقی مورد بحث و ارزیابی قرار می‌گیرد. این کنگره نظر حقوقدانان را به خود جلب می‌کند. از اینرو سال ۱۹۰۰ تولد حقوق مقایسوی خواننده شده است. در این سال، حقوق رومن ژرمن و حقوق کامن لائو مورد مطالعه قرار گرفته است و بعد از جنگ جهانی دوم نیز حقوق سوسیالیست

را سال تولد حقوق مقایسوی می‌دانند. در سال مزبور، حقوقدانان، حقوق رومن و ژرمن و کامن لو (انگلیس و آمریکا) و بالاخره بعد از جنگ جهانی دوم حقوق سوسیالیست و حقوق کشورهای جهان سوم را، مورد مطالعه تطبیقی قرار می‌دهند. امروزه کلیه رشته‌های حقوق و نظام های حقوقی و همچنین قوانین ملل مختلف در تمام ادوار می‌تواند موضوع حقوق مقایسوی قرار گیرد.

نتیجه گیری حقوق مقایسوی بر خلاف بسیاری از رشته ای حقوقی مثل حقوق خانواده یا حقوق تعهدات مجموعه‌های از قوانین و مقررات ناظر به یک رابطه معین نیست، بلکه علمی است

ها و حقوق کشورهای جهان سوم مورد مطالعه ی حقوق مقایسوی قرار می‌گیرد و این روند گسترش می‌یابد. در اینجا بد نیست که به این موضوع نیز اشاره کنیم که راجع به موضوع حقوق مقایسوی اختلاف نظر میان حقوقدانان وجود دارد. برخی حقوقدانان معتقد هستند که حقوق خصوصی موضوع مطالعات حقوق مقایسوی را تشکیل می‌دهد. برخی دیگر موضوع حقوق مقایسوی را حقوق چند کشور که با هم متجانس و هماهنگ هستند، می‌داند و گروهی هم بر این باوراند که نظام های حقوقی به طور کلی موضوع حقوق مقایسوی را تشکیل می‌دهد. ولی امروزه کلیه رشته های حقوق و نظام های حقوقی و همچنین قوانین ملل

موضوعات حقوقی و نظام های حقوقی جهان و همچنین قوانین ملل مختلف می‌تواند موضوع حقوق مقایسوی قرار گیرد. با این حساب می‌توان گفت که موضوع حقوق مقایسوی نیز گسترده می‌باشد. با این همه حقوق مقایسوی از قرن نوزدهم میلادی به بعد در اثر نیازمندهای اقتصادی، سیاسی و اجتماعی پیشرفت های قابل ملاحظه ی داشته است. از سویی هم دانشمندان حقوق برای ایجاد سهولت مطالعات حقوق تطبیقی، اقدام به دسته بندی نظام‌های حقوقی جهان مانند حقوق رومن ژرمن، کامن لائو، سوسیالیست، حقوق اسلام و حقوق هندو و گروه های دیگری کرده است تا از این طریق پژوهشگران حقوق مقایسوی به

افتتاح نخستین شرکت ...

مشتریان را حفظ کنند.

سرپرست وزارت صنعت و تجارت همچنین با اشاره به سفرهای اخیرش در جمهوری اسلامی ایران و پاکستان و دست‌آورد‌های این سفرها گفت که ما خواستار بیلابنس (توازن) تجارت کشور و پیگیری این موضوع با کشورهای همسایه هستیم. یونس مهمند سرپرست اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری نیز در این مراسم گفت که در حال حاضر تجارت کشور به صورت نورمال جریان دارد.

مهمند از مسوولین امارت اسلامی افغانستان و بزرگان سکتور خصوصی خواست که با شرکت نو تأسیس کارگو همکاری کنند.

او بر اهمیت حمل و نقل هوایی اقلام صادراتی که سریع فاسد می‌شوند، تأکید کردند.

شیرباز کمین‌زاده رئیس اتاق صنایع و معادن افغانستان نیز در این مراسم از مسئولین امارت اسلامی افغانستان قدردانی کرد و گفت که کشور به سمت درست روان است.

وی گفت باتوجه به رشد تکنالوی و استفاده از انرژی‌های بدیل، کارگوی هوایی یکی از فرصت اساسی در عرصه افغانستانی می‌باشد.

خان‌محمد فروتن رئیس اتاق زراعت و مال‌داری نیز در صحبت‌های خود با بیان‌اینکه امارت اسلامی افغانستان اراده خدمت دارد، از مسئولین میدان خواست که در جریان صادرات اموال به اموال سریع‌الفساد کشور اولویت دهند.

با این وجود وزارت صنعت و تجارت در مورد این شرکت معلومات بیشتر نداده است و مشخص نیست که چه میزان سرمایه‌گذاری در این شرکت صورت گرفته و ظرفیت انتقال آن تا چه حد است.

تأکید امارت اسلامی ...

و عالمان دین است و رسیدگی به مشکلات حل نشده مردم، بخشی از کار آن خواهد بود.

با این حال، برخی از آگاهان مسائیل سیاسی، می‌گویند که اعضای این شوراها باید در کنار نظارت و مشوره‌دهی، در بخش‌های دیگر همچون تدوین قانون اساسی و ساختارهای نظام نیز سهم داشته باشند.

سلیم کاکر، آگاه مسائیل سیاسی، گفت: «شورای علما در پهلوئی مشوره‌دهی و نظارت از امور مقامات در سطح ولایات باید در خصوص تدوین قانون اساسی و ساختارهای این نظام هم باید تلاش بکنند.»

برناصالحی، آگاه دیگر مسائیل سیاسی، گفت: «در حال حاضر فکر می‌شود فاصله حکومت با مردم بیشتر است و شورای علما منحبث یک نهاد مشورتی بتواند حاکمیت موجود را در این عرصه مشوره بدهد و همکاری بکند.»

از سویی هم، شهروندان کشور درباره ایجاد شوراهای علما دیدگاه‌های گونه‌گون دارند.

منصور، باشنده کابل، گفت: «به این‌ها قسمی صلاحیت بدهند که بتوانند به گونه بهتر با مردم همکاری و کمک کنند.»

اسماعیل، باشنده دیگر کابل، گفت: «خواست ما از امارت اسلامی این است که بخاطر حل مشکلات مردم برای شان صلاحیت بدهند که مشکلات مردم را حل بکنند.»

شورای علما به فرمان رهبر امارت اسلامی در نزدیک به بیست ولایت کشور ایجاد شده است. رهبر امارت اسلامی در فرمان‌های جداگانه گفته است که اعضا و مسولان این شوراها ماموراند تا بربنیاد لایحه خود برای بهبود مسایل در درون کشور، به مسوولان محلی مطابق شریعت مشوره بدهند.

بادغیس کی یوه مدرسه ...

جهادی مدرسې ته څانګړې شوې او ټاکل شوې په‌دې مدرسه کې زده‌کوونکو ته دیني او عصري مضمونونه تدریس شي.

د بادغیس جهادي مدرسي رییس ضیال‌الدین وايي: «په‌دې کې عصري علوم هم شته چې هغه عبارت له خطاطی، کمپیوتر او انګلیسي څخه دي، دې ټولو ته زمینه برابره شوې ده.»

د دې دیني مدرسې یو شمېر ښوونکي د عصري علومو زده‌کړه هم پوه جدې اړتیا بولسي او وايي، سرپرست حکومت باید په‌دې برخه کې لا ډېره پاملرنه وکړي.

ښوونکی خدایداد وايي: «د شرعیاتو تر څنګ نقیله او عقلیه [عصري] علوم هم شته.»

یو بل ښوونکی محمد شاه وايي: «په ننني عصر چې موږ او تامسو اوسو، لکه څرنګه چې دیني علومو

ته پاملرنه کوو، همداسې عصري علومو ته هم ځانګړې پاملرنه وکړو او هغه هم باید زده کړو.» ورته مهال زده‌کوونکي هم د دیني زده‌کړو تر څنګ د عصري علومو له زده‌کړو هرکلی کوي. زده‌کوونکی نقیب‌الله وايي: «عصري علوم هم وایوو، موږ ډېر خوښ یوو.»

په بادغیس کې د دې مدرسې مسولان دیني او عصري زده‌کړې د ټولنې د پرمختګ لپاره اړتیا او مهچي ګڼي.

د اسلامي امارت یوه لوړ پوړي ...

په څېر بډایه کانونه لري.

د یادونې وړ ده، چې دغه پلاوي د بلخابد د ډېرو سکرو کان د څرنګوالي په اړه خپلې څېړنې پیل کړې دي.

وزارت امور داخله ...

که این شش‌گام میزان کشت، تولید، قاچاق و استفاده از مواد مخدر را در افغانستان کاهش خواهد داد.

مولوی حسیب الله احمدی، رییس دفتر معین مبارزه با مواد مخدر وزارت داخله می‌گوید: این شش‌شش مورد با توجه به تجارب دو سال اخیر آنان در کنترل کشت، تولید، قاچاق و استفاده از مواد مخدر در نظر گرفته شده است.

«نخست تطبیق فرمان در رابطه به منع کشت کوکنار است، افزایش عملیاتها بر ضد مواد مخدر در مرکز و ولایات، دایر کردن کورسهای تخصصی در مرکز و ولایتها، ایجاد هماهنگی میان اداره‌های امارتی و سکتور خصوصی، انجام سروی مواد مخدر در کشور و ششم نیز ایجاد هماهنگی و فرصت همکاری با کشورهای همسایه و جهان در این استراژی شامل است.»

گفتنی است که رهبری امارت اسلامی کشت انواع و اقسام مواد مخدر را در افغانستان ممنوع اعلام کرده است. روزانه صدها جریب زمین در ولایات مختلف کشور از وجود کشت کوکنار پاکسازی می‌شود.

ترکمنستان ۱۲۵ تَن کمک ...

گفته است که این اقدام بشردوستانه، مبتنی بر رسوم و اصول بشردوستانه مردم ترکمن و ادامه فعالیت‌های مستمر دولت ترکمنستان برای حمایت از افغانستان بوده و روابط دوستانه میان مردم دو کشور را توسعه می‌بخشد.

بلخ کی د ماستری پروگرام ...

ورته برابره کړي.

وروسته بلخ ولایت کي د کانکور او ماسترۍ پروگرامونورننيس پوهنیاړ ثمرالدين جبران د ماسترۍ دورې د ازمونيسي په اړه معلومات وړاندې کړل او زیاته یې کړه، چي په یادو دواړو برخوکي د ماسترۍ ازمونينې لپاره ۹۶ نو نوم لیکنه کړي وه.

حل و فصل بیش از (۱۱۸) ...

گردیده است؛ در حالیکه چندین دوسیه نیز قبلاً تحت دوران قرار داشت.

از آن جمله (۲۴) دوسیه فیصله شده، پیرامون (۴۲) دوسیه قرار قضائی صادر شده، (۷) دوسیه مکتوبی مسترد گردیده و متباقی دوسیه تحت کار می باشد.

در بخش جزائی:

در جریان یک ماه به تعداد (۳۳) دوسیه وارد محاکم گردیده است؛ در حالیکه قبلاً نیز چندین دوسیه تحت دوران قرار داشت.

از آن جمله (۲۰) دوسیه فیصله شده، پیرامون (۲۳) دوسیه قرار قضائی صادر شده، (۲) دوسیه مکتوبی مسترد شده است و متباقی دوسیه تحت کار میباشد.

و همچنان در مدت ذکرشده به تعداد (۷۲) قطعه وثایق مختلف النوع نیز اجراء گردیده است.

راشد خان ریکارد ...

بازیکن ممبی، در آور دوم ری‌دیمن ساهاز گجرات را اخراج کرد. توپ انداز های روहित شرما سپس در فواصل منظم به پیشرفت هایی دست یافتند در حالیکه گجرات با از دست دادن هفت بازیکن تنها ۱۰۰ دوش کسب کرد.

راشد خان اما وضعیت بازی را تغییر داد چنانچه او در «شش دوش» و سه «چهار دوش» انجام داد. راشد خان ریکارد پت کامیز، بازیکن شماره ۸ را که ۶۶ دوش در یک بازی در سال ۲۰۲۱ انجام داده بود، شکست.

در بازی جمعه شب، راشد خان در بخش توپ اندازی نیز خوب درخشید چنانچه او به تنهایی چهار بازیکن ممبی را حذف کرد.

پارتیو پتیل، بازیکن سابق تیم ملی کریکت هند، گفت: «راشد خان، توپ انداز، و راشد خان، توپ‌زن،

هر دو آمدند. ضربه فوق العاده ای بود. فکر می‌کنم بازی تقریباً تمام شده بود. اما او نقشه های دیگری داشت. ممبی اندینز یک برد بزرگ می‌خواستند اما راشد را در راه داشتند. از نظر من، این بهترین توپ‌زنی است که یک بازیکن درجه متوسط در مدت زمان طولانی بازی کرده است. نوع ضربه شش دوش را که دیدیم باور نکردنی بود.»

دیدار هیئت بلند پایه ...

صورت می‌گیرد که این کشور در آغاز ماه جاری میلادی میزبان نشست ویژه دبیرکل سازمان ملل متحد با بیش از ۲۰ نماینده ویژه کشورها و سازمان همکاری اسلامی بود.

در این نشست وضعیت افغانستان و عمل کردهای امارت اسلامی در بیشتر از ۲۰ ماه گذشته به بررسی گرفته شد.

افتتاح دفتر مشترک خط آهن ...

که هیئت افغانی به‌رهبری ملا بخت‌الرحمن شرافت رییس این اداره، در این نشست سه‌جانبه حضور داشت.

منبع می‌افزاید که در این دفتر نمایندگان افغانستان، ازبکستان و پاکستان، به‌گونه مشترک روی پروژه افغان‌ترانس کار می‌کنند و قرار است دفترهای دیگر آن، در کابل و اسلام‌آباد هم فعال گردد.

از سویی هم توافق شده است که ماه آینده نشستی با اشتراک مسؤلان بلندرتبه خط آهن افغانستان، پاکستان و ازبکستان، در اسلام‌آباد برگزار گردد. پروژه خط آهن افغان ترانس با عبور از خاک افغانستان، کشورهای آسیای مرکزی را با کشورهای جنوب آسیا وصل می‌کند.

کسانی که بر دوام جنگ ...

در طول سال‌های گذشته، کنار آمدن، تعامل و اعتماد به امارت اسلامی «قدری دشوار به نظر می‌رسید».

زهیر در این نوار تصویری گفته است که او اکنون به امارت اسلامی اعتماد کرده و هیچ مشکلی نمی‌بیند. زهیر از سایر افرادی که بر دوام جنگ اصرار دارند، خواسته است که از راه مذاکره قضایای افغانستان را دنبال نمایند.

والی حکومت پیشین برای ولایت بامیان تأکید کرده است که ۴۵ سال جنگ جز ویرانی، تباهی و پرزادی افغانستان و مردم این کشور، هیچ نتیجه‌ی دیگری در پی نداشته است: «خشونت، خشونت را به بار می‌آورد و این چرخه ادامه می‌یابد.»

ظاهر زهیر در مورد چگونگی یکجاشدن‌اش با امارت اسلامی توضیح داده است که از دیر وقت به این طرف ریاست استخبارات امارت اسلامی در سمنگان در هماهنگی با مسؤلان ولایتی دنبال این قضیه بودند و او براساس «اعتماد به رییس استخبارات» راه مذاکره وگفت‌وگورا برگزیده و در نهایت از مقاومت دست کشیده است.

ظاهر زهیر، سرپرست وزارت اطلاعات و فرهنگ حکومت پیشین و آخرین والی نظام جمهوری برای ولایت بامیان بود. او پس از سقوط جمهوریت به‌دست امارت اسلامی، مشخص نبود که کجا است، اما هنگامی که امارت اسلامی برای سرکوب مولوی مهدی، به ولسوالی بلخاب سرپل حمله کردند، تصاویر او با مولوی مهدی منتشر شد.

انتقاد کابلوف از غرب ...

چشم‌انداز خوبی برای حل و فصل اوضاع در افغانستان ایجاد کرده است، گفت: نه، این طور نیست.

وی افزود: [گوترش] تلاش کرد تا اردوگاه‌های منقسم غرب به اصطلاح جمعی را با تیم منطقه‌ای ما در مورد افغانستان متحد کند.

این دیپلمات به تفاوت در رویکرد اشاره کرده و بیان داشته است: ما منطقه - روسیه، چین، ایران، پاکستان، کشورهای آسیای مرکزی و هند - معتقدیم که اولویت باید ایجاد رهبری فراگیر در افغانستان باشد و ایجاد چنین ساختاری منجر به حل مسایل بسیار مهم دیگری مانند حقوق زنان در افغانستان خواهد شد.

کابلوف افزود: در عین حال، ما به هیچ وجه نباید مسایل مبارزه با تروریزم را که بسیار مهم است و مواد مخدر فراموش کنیم.

به گفته وی، کشورهای غربی «با گذاشتن ارابه بر اسب کار وارونه انجام می‌دهند» و معتقدند که امارت اسلامی ابتدا باید مسایل حقوق بشری را حل کنند.

این دیپلمات در بخشی از سخنان خود گفته است: این یک رویکرد قابل اجرا نیست.

به گفته وی، این‌ها اختلافات قابل رفع است، به شرطی که «رویکرد منطقه‌گرایان غالب شود».

این نماینده همچنین به مشکل دیگری نیز توجه کرد.

وی افزوده است: «مشکل دوم این است که ما در حال حاضر نمی‌توانیم با امریکایی‌ها هم‌رنگ شویم، جنبه اخلاقی و سیاسی وجود دارد. آن‌ها اساساً منافع ملی افغانستان را بروده‌اند و دریغ می‌کنند، مبالغ جدی‌تر، یعنی بیش از ۲٫۵ میلیارد دالر کمک‌های بشردوستانه که قبلاً به افغانستان اختصاص داده شده بود، از آن شانه خالی کرده اند. وی گفته است: ما گفتیم تا زمانی که این مشکل را حل نکنید، ما اصلاً نمی‌توانیم در یک تیم با شما باشیم، پس این مسایل را حل کنید، سپس ما می‌توانیم رویکردهای مشترک برای مذاکرات بیشتر با کابل را مورد بحث قرار دهیم.

این دیپلمات همچنین بیان داشته که دبیرکل سازمان ملل همه موضوعات را درک کرده و پیشنهاد کرده است که در آینده نزدیک مجدداً در تلاش برای دستیابی به یک رویکرد مشترک دیدار کنند.

برگزاری امتحان کانکور ...

و قدردانی نمود.

از سوی هم پوهندوی مولوی عبدالعزیز نعمانی رئیس پوهنتون هرات ضمن خوش آمدگویی به مهمانان، پیرامون نقش تحصیلات عالی در فراهم آوری و رشد تخصص در کشور صحبت کرده گفت: از آنجا که هر جامعه برای رشد و پیشرفت به نیروی متخصص نیاز دارد امارت اسلامی نیز با توجه به این امر مهم، برنامه‌های ماستری در پوهنتون‌ها را مورد حمایت قرار داده‌اند، که خوشبختانه امسال پوهنتون هرات به علاوهٔ برنامه های ماستری ادبیات و اقتصاد میزبان اولین متقاضیان برنامهٔ ماستری در پوهنخی زراعت نیز می‌باشد، آقای نعمانی امتحانات کانکور شفاف و عادلانه را که کمیتهٔ ملی امتحانات به ریاست شیخ الحدیث عبدالباقی حقانی رئیس این کمیتهٔ برگزار مینمایند را قابل قدر دانسته و به متقاضیان نیز این وعده را داد که در این امتحان هیچ گونه دخالت بیرونی نخواهد بود و امتحان به صورت بسیار دقیق و شفاف برگزار خواهد شد.

دلیل گسترش فقر ...

در کشور امکان پذیر است که از جمله می توان به مدیریت آبهای جاری و استفاده بهتر ازاین آنها در امور کشاورزی و تأمین برق مورد نیاز باشندگان مناطق مختلف کشور و مدیریت درست منابع طبیعی که می توان از آن بعنوان سنگ بنای اقتصاد کشور نام برد، اشاره کرد. این نکته را نباید فراموش کرد، افغانستان تا زمانی که نتواند به خود کفایی دست یابد، نیازمند کمک های بیرونی خواهد بود، پس چه خوب است، کارگزاران امور بیشتر تلاش نمایند تا برنامه های بزرگ ملی و توسعه‌وی را راه اندازی نمایند تا ما بتوانیم به خود کفایی دست یابیم و نیازمند کمک های بیرونی نباشیم، در این صورت است که افغانستان خواهد توانست از یک کشور مصرفی به یک کشور تولیدی تبدیل گردد. درصورتی که روی برنامه های توسعه‌وی، ملی و زیربنایی کارصورت نگیرد مشکل خواهد بود که بتوان جلوگیری فقر را گرفت و نرخ بیکاری را پائین آورد. آگاهان امور براین باوراند استفاده درست از منابع بشری و منابع طبیعی می تواند در به حرکت در آوردن چرخه اقتصاد کشور مؤثر تمام شود وچنین اظهار نظر می نمایند، درصورتی که، دست اندرکاران امور بتوانند با برنامه ریزی دقیق از منابع طبیعی و بشری استفادهٔ درست نمایند، امکان آن وجود دارد که افغانستان بتواند به ثبات اقتصادی دست یابد و سرپای خویش بی ایستد، اما تنها با کمک های بشری به مشکل می توان به بحران اقتصادی کشور خاتمه داد، بل می توان گفت که، ادامه این وضعیت می تواند اثر ناگواری را بروی وضعیت زندگی باشندگان این سرزمین داشته باشد. این که چگونه دست اندرکاران امور می توانند از منابع طبیعی و بشری در راستای بهبود وضعیت اقتصادی باشندگان این سرزمین استفاده نمایند، پرسشی است که پاسخ آن با گذر زمان واضح خواهد شد.

در شرایط بحرانی ناشی از ...

ویا ناخوشایند را برای همه ارسال کنیم و پیام های درست و رهنمودهای علمی را نادیده بگیریم.
اشخاصی که از قبل دچار اضطراب عمومی یا ، Generalized anxiety disorder compulsive disorder Obsessive یا اختلال وسواسی بوده اند، در این حالت اضطراب یا ترس بیشتری را تجربه خواهند کرد.

با اضطراب ناشی از مبتلا شدن به مریضی چگونه برخورد کنیم ؟

۱. دست هایتان را مکرراً بشویید ، مسافه دومتری را مراعات کنید و در موقع مواجه شدن به مریض و اماکن سر بسته همیشه از ماسک استفاده کنید. این موثرترین روش برای جلوگیری از مریضی است.

۲. به دنبال معلومات دقیق و موثق باشید و این معلومات را از منابع معتبر مثل سازمان صحتی ، وزارت صحت عامه ، سایت های پوهنتون های علوم طبی و سایر منابع با اعتبار بدست آورید. البته ضرور نیست روزانه یک الی دوبار اخبار را چک نمایید.

۳. قبل از نشر دوباره اخبار و اطلاعات از درست بودن و موثق بودن آن اطمینان حاصل کنید .انتشار اخبار نادرست، اضطراب اطرفیان شما و جامعه را بدون دلیل افزایش میدهد.

۴. باید بدانیم که این اولین و آخرین بیماری ساری و همه گیر نیست.کشنده ترین بیماری نیز نیست. شاید جالب باشد که بدانید از هر صد نفر دو نفر ممکن که جان شان را از دست بدهند.در ضمن بعضی مریضی هایی که چندان جدی گرفته نمیشود ، ممکن مرگ و میربالایی داشته باشند. بطور مثال سالانه بیشتر از یک میلیون تن در جهان از اثر مبتلا شدن به مرض سل یا توبرکلوز زندگی خود را از دست میدهند.

۵. اگر برای جلوگیری از مبتلا شدن به مرض بمدت طولانی در منزل هستید ، کوشش کنید در خانه فعال باشید و بیکار نمانید. تحرک کافی داشته باشید و حتی در خانه ورزش کنید.

۶. برای قدم زدن و پیاده روی به مکان های خلوت یا طبیعت آزاد بروید و خود را برای مدت طولانی حبس نکنید.

۷. با دوستان و اطرفیان خود صحبت کنید.

صحبت در مورد نگرانی ها به بهترشدن حال شما کمک می کند ولی صحبت های خود را به اخبار کرونا محدود نکنید.

۸. کوشش کنید بر مواردی که روی آن کنترل دارید تمرکز کنید. از روشهایی که قبلاً برای کاهش اضطراب و استرس شما موثر بود استفاده کنید.بطور مثال از روش های آرام سازی استفاده کنید.بطور مثال از روش های آرام سازی استفاده کنید.

۹. اگر احساس می‌کنید تحت فشار زیادی هستید و انجام کارهای روزمره برایتان دشوار شده، با داکتر معالج، داکتر روانی یا روانشناس تان مشورت کنید.

تاریخچه حقوق ...

که مسایل و مشکلات حقوقی را از نگاه تطبیقی تجزیه و تحلیل و بررسی می کند و طرز فکر جدیدی را فرا روی اندیشمندان حقوقی قرار داده به حقوقدان دید گستردهٔ اعطا می نماید. امروزه حقوق مقایسوی به عنوان یک رشته حقوقی مستقل جایگاه خود را در بین سایر رشتههای حقوقی مثل فلسفه حقوق، تاریخ حقوق و جامعه شناسی حقوق یافته و روشهای اخیر توجه به حقوق مقایسوی برای رفع نیازهای موجود در سطح جهانی به خصوص در زمینه فعالیت های اقتصادی و تجاری افزایش چشمگیری داشته است. در سطح بین‌المللی برای تهیه و تنظیم کنوانسیونهای بین المللی، قوانین نمونه و قراردادهای استاندارد مطالعات تطبیقی گسترده ای از سوی سازمانها و مؤسسات منطقه ای و بین المللی انجام شده یا در حال انجام شدن است. در سطح ملی نیز کشورها برای اصلاح مقررات موجود و تصویب قوانین جدید به مطالعات تطبیقی توجه زیادی کرده اند. امروزه حقوق مقایسوی نه تنها سودمند بلکه ضروری است.

منابع

۱–حقوق تطبیقی نوشته دکتر عبدالحسین شیروی انتشارات سمت

۲–حقوق تطبیقی نوشته دکتر محمدتقی رفیعی انتشارات مجد

۳–حقوق تطبیقی نوشته دکتر محمود عرفانی انتشارات جنگل

۴–نظام های حقوقی بزرگ معاصر نوشته رنه داوید و کامی ژوفره ترجمه سید حسین صفایی انتشارات میزان

۵–دونظام حقوقی بزرگ معاصر نوشته رنه داوید و کامی ژوفره ترجمه سید حسین صفایی انتشارات میزان

۶–حقوق مقایسوی نوشته اختر حسین سلطانی انتشارات علمی.

دادگاه دستور آزادی عمران خان را به قید وثیقه صادر کرد

دادگاهی در اسلام آباد، پایتخت پاکستان، دستور آزادی عمران خان، نخست وزیر سابق پاکستان در برابر سپردن وثیقه را صادر کرده است. حکم دادگاه شامل مصونیت آقای خان از بازداشت مجدد به مدت دو هفته است. پیشتر، نخست وزیر سابق پاکستان، برای تفهیم اتهام در ارتباط با پرونده فساد مالی و اداری در دادگاهی در اسلام آباد، پایتخت، حاضر شده بود در حالیکه مقامات دولتی هشدار داده بودند که با آزادی او مخالفت هستند و از امکانات لازم برای جلوگیری از لغو بازداشت استفاده خواهند کرد. بازداشت او در روز سه شنبه به دستور سازمان مبارزه با فساد پاکستان تظاهرات خشونت آمیز هواداران او در نقاط مختلف را در پی آورد که در جریان آن تظاهرکنندگان به مراکز نظامی و اداری حمله کردند.

آذربایجان و ارمنستان در آستانه مذاکرات صلح، درگیر جنگ شدند

روز جمعه ۱۲ می (۲۲ ثور) اعلام کرد که نیروهای این کشور در نزدیکی روستای سونوک، در نزدیکی مرز با هاوان و سلاح های سبک هدف قرار گرفتند که در نتیجه آن یک سرباز ارمنی کشته و یک سرباز زخمی شد. وزارت دفاع آذربایجان نیز گفته است که حملات پیاپی بدون سرنشین ارمنستان به مواضع این کشور در منطقه کلنجار متوقف کرده است. این وزارت گفته است که یکی از نظامیان اش کشته و نیروهای آذری اوضاع را در کنترل دارد.

در حالی که قرار است رییس جمهور آذربایجان و صدراعظم ارمنستان برای دستیابی به توافق صلح دراز مدت روز یکشنبه دیدار کنند، نیروهای امنیتی هر دو کشور برای دومین روز متوالی به روی یکدیگر آتش گشودند. وزارت دفاع ارمنستان

عذرخواهی ارتش اسرائیل برای کشته شدن شیرین ابوعاقله، خبرنگار الجزیره

ارتش اسرائیل برای اولین بار برای کشته شدن شیرین ابوعاقله، خبرنگار شبکه الجزیره در اثر شلیک سربازان اسرائیلی عذرخواهی کرده است. روز ۱۱ می ۲۰۲۲، شیرین ابوعاقله، روزنامه نگار فلسطینی- امریکایی هنگام تهیه گزارش از درگیری بین سربازان اسرائیلی و شبه نظامیان فلسطینی در اردن، جنین در کرانه باختری رود اردن، با اصابت گلوله به سرش کشته شد. او بارها از حوادث مرتبط با فلسطینیان از جمله درگیری با

د اطلاعات او و کلتور وزارت د کلتور او هنر معین په دغه لیدنه کې د هنرمندانو د کارونو ستاينه وکړه او د هر راز همکارۍ ژمنه یې وکړه. د یادونې وړ ده، چې د اطلاعاتو او کلتور وزارت د هنر او کلتور معین مولوي عتیق الله عزیزې یادو هنرمندانو ته د همکارۍ داد ورکړ او د ستونزو د حل ژمنه یې ورسره وکړه.

افزایش قربانیان حملات رژیم صهیونیستی در نوار غزه

همزمان با شعله ور شدن تنش ها میان رژیم صهیونیستی و مقاومت اسلامی، وزارت بهداشت فلسطین، شامگاه جمعه از افزایش آمار شهدای تجاوزات اشغالگران قدس در نوار غزه خبر داده است. وزارت صحت فلسطین، شامگاه جمعه از افزایش آمار شهدای تجاوزات اشغالگران قدس در نوار غزه خبر داده است. در بیانیه این وزارت آمده است که آمار کلی تلفات تجاوزات

بران گردید. قرار است رهبری اداره ملی غذا و ادویه افغانستان و هیئت همراه در این سفر با مقامات بخش صحت، دوا و غذای کشور ایران به منظور کیفیت و مصونیت ادویه، محصولات صحتی و مواد غذایی، تبادل نظریات و تجارب متقابل و فراهم نمودن سهولت های لازم در بخش های ذکر شده دیدار و گفتگو نمایند.

دیدار هیئت بلندپایه قطر با رئیس الوزراء امارت اسلامی در قندهار

امارت اسلامی و قطر، افزایش اعتماد میان دو طرف، همکاری در بخش های تعلیمی، صحتی و اقتصادی را از محورهای مورد بحث دیدار رییس الوزراء امارت اسلامی با هیئت دولت قطر گفته است. سفر هیئت بلند پایه قطر به قندهار در حالی **ص**

(جمعه، ۲۲ ثور) در رشته توییته از دیدار محمد بن عبدالله آل ثانی، نخست وزیر و وزیر امور خارجه قطر و عبدالله الخلیفی، رییس استخبارات این کشور با ملا محمد حسن آخوند، رییس الوزراء امارت اسلامی در قندهار خبر داده است. مجاهد، استحکام روابط میان

هیئت بلند پایه دولت قطر به ریاست نخست وزیر و وزیر امور خارجه و عضویت رییس استخبارات این کشور با ملا محمد حسن آخوند، رییس الوزراء امارت اسلامی در قندهار دیدار کرده است. ذبیح الله مجاهد، سخنگوی امارت اسلامی، شب گذشته

طاهر زهیر: کسانی که بر دوام جنگ اصرار دارند، از راه مذاکره قضایای افغانستان را دنبال کنند

اقوام، فرهنگ، زبان، سنت، عتقادات و مذاهب مختلف است و نیاز است که امارت اسلامی میکانیزم همبستگی اقوام و وحدت ملی را بیشتر از پیش تقویت کند. طاهر زهیر، والی پیشین بامیان و وزیر سابق وزارت اطلاعات و فرهنگ در نخستین اظهار نظر رسانه ای خود گفته است که با توجه به «تبلیغات گسترده منفی» علیه امارت اسلامی **ص**

طاهر زهیر، والی پیشین بامیان که به تازگی از مخالفت علیه امارت اسلامی دست کشیده، از سایر افرادی که بر دوام جنگ اصرار دارند، خواسته است تا از راه مذاکره قضایای افغانستان را دنبال کنند، به گفته زهیر، ۴۵ سال جنگ جز ویرانی، تباهی افغانستان و مردم این کشور، هیچ نتیجه دیگری در پی نداشته است. نوار تصویری طاهر زهیر را

شهر تاشکند؛ پایتخت ازبکستان افتتاح کردند. اداره خط آهن کشور، اعلام کرده است **ص**

افتتاح دفتر مشترک خط آهن ازبکستان - افغانستان - پاکستان

مسئولان خط آهن افغانستان، ازبکستان و پاکستان یک دفتر مشترک را برای پیشبرد کارهای پروژه خط آهن افغان ترانس، در

شهر تاشکند؛ پایتخت ازبکستان افتتاح کردند. اداره خط آهن کشور، اعلام کرده است **ص**

د اطلاعات او کلتور وزارت معین د نقاشی او میناتورۍ له نندارتون څخه لیدنه وکړه

د اطلاعاتو او کلتور وزارت د هنر او کلتور معین مولوي عتیق الله عزیزې د صنعت او سوداگری اوونۍ په مناسبت جوړ شوي د کابل نړیوال نندارتون په څنډه کې د نقاشۍ او میناتورۍ له برخې څخه لیدنه وکړه. په یاد نندارتون کې د یو شمېر بنځینه او نارینه هنرمندانو هنري اشار پکې نندارې ته ایښودل شوي وو.

د اطلاعاتو او کلتور وزارت د هنر او کلتور معین مولوي عتیق الله عزیزې یادو هنرمندانو ته د همکارۍ داد ورکړ او د ستونزو د حل ژمنه یې ورسره وکړه.

انتقاد کابلوف از غرب به خاطر موضع اش در قبال افغانستان

ضمیر کابلوف خاطر نشان کرده است که روسیه از تلاش های آنتونیو گوترش دبیرکل سازمان ملل متحد استقبال می کند. این دیپلمات ارشد روس نشست درباره افغانستان را که اوایل ماه جاری در دوحه برگزار شد، بی نتیجه خواند و گفت که موضع غرب در این مذاکرات سازنده نبود. وی در پاسخ به این سوال که آیا نشست دوحه **ص**

روسیه در امور افغانستان روز گذشته گفته است که نشست دوحه به خاطر اختلافات بین منطقه و غرب بی نتیجه پایان یافت.

ضمیر کابلوف، نماینده ویژه روسیه در امور افغانستان نشست دوحه را به خاطر اختلافات بین منطقه و غرب بی نتیجه خوانده و از غرب به خاطر موضع اش در قبال افغانستان انتقاد کرد. ضمیر کابلوف که در نشست دوحه حضور داشت، به خبرگزاری تاس روسیه درباره اجلاس دوحه جزئیات داده است. ضمیر کابلوف نماینده ویژه

سرپرست اداره ملی غذا و ادویه عازم ایران شد

ادویه کشور در رأس یک هیئت تخنیکي دپروژ شنبه عازم کشور داکتر عبدالباری عمر، سرپرست اداره ملی غذا و **ص**

برگزاری امتحان کانکور دوره ماستری پوهنتون هرات

مراسم کانکور برنامه های ماستری پوهنځي های ادبیات و علوم بشری، اقتصاد و زراعت پوهنتون هرات با حضور پوهندوی مولوی عبدالعزیز نعمانی رییس پوهنتون، پوهنمل محمد طاهر خپلواک رییس هیأت کانکور و هیأت همراه و نماینده های متقاضیان کانکور برنامه ماستری در سالون مولانا جامی واقع پوهنځي شرعیات و علوم اسلامی برگزار شد.

آقای خپلواک در مورد کانکور برنامه های ماستری به حاضرین معلومات داده گفت: در این امتحان ۲۴۳ تن ثبت نام نموده اند که مطابق به ظرفیت پذیرش پوهنتون هرات جذب این برنامه ها خواهند شد. وی ضمن اطمینان از برگزاری امتحان شفاف و بدون هرگونه تبعیض، از همکاری های هیأت رهبری پوهنتون هرات و استادان این نهاد علمی تشکر **ص**

مناسب شان فرد مؤمن نیست که او را قحطی کلمات مقدسی را به بی حرمتی بگذارد.